

**Uzasadnienie do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu
oraz Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim
z dnia 21 maja 2014 r.
w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000
Bory Dolnośląskie PLB020005**

Zgodnie z art. 28 ust. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r., poz. 627 ze zm.) regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia, w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia, plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000. Plan zadań ochronnych sporządzany jest na 10 lat, pierwszy projekt sporządza się w terminie 6 lat od dnia wyznaczenia obszaru specjalnej ochrony ptaków (art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody). Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 położonego na terenie więcej niż jednego województwa ustanawiają wspólnie, w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia, regionalni dyrektorzy ochrony środowiska, na których obszarze działania znajdują się części tego obszaru (art. 28 ust. 8 ustawy o ochronie przyrody).

Na podstawie porozumienia z dnia 27 kwietnia 2011 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu został „stroną wiodącą”, odpowiedzialną za realizację Planu zadań ochronnych, natomiast Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim został stroną współdziałającą.

Obszar Natura 2000 Bory Dolnośląskie PLB020005 wyznaczono rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 5 września 2007 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. z 2007 r., Nr 179, poz. 1275) w celu ochrony gatunków ptaków wymienionych w art. 4 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE, tj.:

- A030 Bocian czarny *Ciconia nigra*,
- A038 Łabędź krzykliwy *Cygnus cygnus*,
- A073 Kania czarna *Milvus migrans*,
- A074 Kania ruda *Milvus milvus*,
- A075 Bielik *Haliaeetus albicilla*,
- A108 Głuszczyk *Tetrao urogallus*,
- A119 Kropiatka *Porzana porzana*,
- A127 Żuraw *Grus grus*,
- A215 Puchacz *Bubo bubo*,
- A217 Sóweczka *Glaucidium passerinum*,
- A223 Włochatka *Aegolius funereus*,
- A224 Lelek *Caprimulgus europaeus*,
- A234 Dzięcioł zielonosiwy *Picus canus*,
- A246 Lerka *Lullula arborea*,
- A409 Cietrzew *Tetrao tetrix*.

Projekt planu zadań ochronnych dla Obszaru Specjalnej Ochrony ptaków Bory Dolnośląskie PLB020005 (zwanego dalej Obszarem) został sporządzony z uwzględnieniem wymagań określonych w art. 28 ust. 10 *ustawy o ochronie przyrody* (Dz. U. z 2013 r., poz. 627 ze zm.) oraz zgodnie z zapisami *rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 roku w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000* (Dz. U. Nr 34, poz. 186 z późn. zm.).

Założeniem do opracowania projektu planu zadań ochronnych dla Obszaru jest ochrona, zachowanie lub przywrócenie wystarczającej różnorodności i obszaru naturalnych siedlisk gatunków ptactwa, występujących naturalnie w stanie dzikim, który to obowiązek wynika z art. 3 (1) i art. 3 (2a) Dyrektywy Ptasiej (dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa – Dz.U.U.E.L.2010.20.7).

Prace nad projektem planu zadań ochronnych dla Obszaru rozpoczęły się w marcu 2012 roku w ramach realizacji projektu POIS.05.03.00-00-186/09 „Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 na obszarze Polski”, współfinansowanego ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko w ramach działania 5.3 priorytetu V.

Przedmiotowy projekt planu zadań ochronnych zawiera wszystkie niezbędne elementy wynikające z zapisów *ww. ustawy o ochronie przyrody* i *ww. rozporządzenia w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000*.

Obszar Specjalnej Ochrony ptaków Bory Dolnośląskie PLB020005 położony jest na terenie województwa dolnośląskiego (na terenie powiatów: bolesławieckiego, legnickiego, polkowickiego i zgorzeleckiego) oraz województwa lubuskiego (na terenie powiatów: żarskiego i żagańskiego).

Obszar stanowi jeden z największych kompleksów leśnych Polski położony w dorzeczu Odry. Rzeźba terenu jest mało zróżnicowana, przeważają tereny równinne. Występują tu zwarte drzewostany sosnowe z ubogim runem. W bardziej żyznych rejonach występują bory mieszane i lasy liściaste (fragmenty buczyn i grądów). Doliny rzeczne stanowią enklawy z bardziej bujną i wielowarstwową roślinnością. Teren w przeważającej większości stanowi własność Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych.

W obszarze występuje co najmniej 19 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej i 9 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt.

Bory Dolnośląskie stanowią obszar węzłowy o znaczeniu krajowym sieci ECONET-POLSKA. Stanowią część korytarza Południowo-Centralnego oraz Korytarza Zachodniego. W obrębie ostoi znajduje się siedem rezerwatów przyrody, dwa parki krajobrazowe, trzy obszary chronionego krajobrazu oraz dziewięć użytków ekologicznych. W granicach Obszaru znajduje się również 13 obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (SOO).

Istniejącym zagrożeniem dla bociana czarnego jest drapieżnictwo – z uwagi na wzrost liczebności szopa pracza na terenach zajmowanych przez gatunek występuje zagrożenie utraty lęgów.

Do zagrożeń istniejących dla głuszca zalicza płoszenie osobników i drapieżnictwo, głównie ze strony ssaków drapieżnych, jastrzębia i kruka. Negatywny wpływ na populację głuszca mają też jej krytycznie niska liczebność, zła kondycja genetyczna i izolacja dolnośląskiej populacji gatunku.

Do najważniejszych zagrożeń potencjalnych należą: zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska, co może powodować utratę atrakcyjności siedlisk dla gatunków, spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych, mogące skutkować przesuszaniem powierzchni siedlisk ptaków, a także płoszenie ptaków w okresie lęgowym w wyniku realizowanych prac leśnych.

Działania ochronne mają na celu zachowanie obecnych miejsc gniazdowania lub zwiększenie ich liczby, utrzymanie stanu zachowania gatunków i ich siedlisk, uzupełnienie stanu wiedzy o bocianie czarnym, bieliku, kani czarnej, kani rudej, sóweczce i włochatce w Obszarze, a także włączenie w granice obszaru Bory Dolnośląskie siedlisk kani czarnej, kani rudej, puchacza, sóweczki i włochatki. Ponadto konieczne jest ograniczenie negatywnego wpływu szopa pracza na osobniki gatunku bociana czarnego, uniknięcie niepokożenia osobników puchacza w pobliżu gniazda w okresie lęgowym. Działania ochronne zaplanowane dla głuszca mają na celu wzmacnianie populacji gatunku poprzez wsiedlanie osobników pochodzących z hodowli, a także ograniczenie negatywnego wpływu populacji ssaków drapieżnych, jastrzębia i kruka na gatunek, oraz ograniczenie przypadkowego płoszenia ptaków w okresie toków, wysiadywania i wodzenia młodych. Natomiast w przypadku cietrzewia konieczne jest określenie możliwości restytucji gatunku w obszarze Bory Dolnośląskie.

Działania ochronne w obszarze Bory Dolnośląskie związane są głównie z gospodarką leśną – zwiększenie liczby potencjalnych miejsc gniazdowania bociana czarnego poprzez pozostawianie przestojów na powierzchniach zrębowych i przerębowych, ochrona drzew z gniazdami potencjalnie atrakcyjnymi dla puchacza i dostosowanie terminów wykonania zabiegów gospodarczych do wymogów ochronnych gatunku, zachowanie fragmentów starodrzewu na powierzchniach zrębowych i prowadzenie zrębowego zagospodarowania drzewostanów sosnowych, a także nadzór nad siecią dróg leśnych w celu zmniejszenia liczby pojazdów nieuprawnionych do poruszania się po drogach leśnych. Ponadto zaplanowano edukację społeczeństwa w zakresie poruszania się po terenach leśnych stanowiących siedliska głuszca, ekspertyzę stosunków wodnych na siedliskach gatunku.

Zaplanowany monitoring dotyczy kontroli stanu populacji, stanu siedlisk i perspektyw ochrony siedlisk gatunków, a także kontroli realizacji zabiegów rębnych. Ponadto w przypadku głuszca zaplanowano także monitoring działań restytucyjnych gatunku i monitoring znakowania ogrodzeń upraw leśnych.

Sporządzenie planu ochrony dla Obszaru nie jest konieczne. Plan zadań ochronnych jest wystarczającym narzędziem do zapewnienia ochrony przedmiotom ochrony w obszarze.

Ustanowienie planu zadań ochronnych poprzedzone zostało przeprowadzeniem postępowania z udziałem społeczeństwa.

Pierwsze spotkanie informacyjne, na którym przedstawiono założenia projektu POIS.05.03.00-00-186/09 „Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 na obszarze Polski”, współfinansowanego ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, listę obszarów, dla których sporządzane będą plany zadań ochronnych oraz zasady współpracy odbyło się w dniu 4 marca 2010 r.

Na spotkanie zaproszone zostały właściwe samorządy gminne, na terenie których znajdują się obszary Natura 2000, dla których były opracowywane plany zadań ochronnych.

W dniu 30 kwietnia 2011 r. w Biuletynie Informacji Publicznej i w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu (na tablicy ogłoszeń) oraz w Gazecie Wyborczej o zasięgu wojewódzkim (wydanie dolnośląskie i lubuskie) ukazało się obwieszczenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 28 kwietnia 2011 r. o zamiarze przystąpienia do opracowywania projektów planów zadań ochronnych dla 35 obszarów Natura 2000 w województwie dolnośląskim, w tym dla Obszaru Bory Dolnośląskie. Ponadto obwieszczenie zostało wysłane i wywieszane na tablicach ogłoszeń m.in.:

- Urzędu Gminy Bolesławiec w dniach 16 maja – 16 czerwca 2011 r.,
- Urzędu Miejskim w Nowogrodźcu w dniach 16 maja – 6 czerwca 2011 r.,
- Urzędu Gminy Osiecznica w dniach 16 maja – 8 czerwca 2011 r.,
- Urzędu Miasta i Gminy Przemków w dniach 15 maja – 13 czerwca 2011 r.,
- Urzędu Gminy Radwanice w dniach 6 maja - 31 maja 2011 r.,
- Urzędu Miasta i Gminy Pieńsk w dniach 19 maja – 9 czerwca 2011 r.,
- Urzędu Gminy i Miasta Węgliniec w dniach 16 maja – 6 czerwca 2011 r.,
- Urzędu Miasta Gozdnicy w dniach 13 maja – 6 czerwca 2011 r.,
- Urzędu Miejskiego w Iłowej w dniach 16 maja – 7 czerwca 2011 r.,
- Urzędu Miejskiego w Małomicach w dniach 17 maja – 7 czerwca 2011 r.,
- Urzędu Gminy Niegosławice w dniach 13 maja – 6 czerwca 2011 r.,
- Urzędu Miasta i Gminy Szprotawa w dniach 17 maja – 7 czerwca 2011 r.,
- Urzędu Gminy Wymiarki w dniach 16 maja – 6 czerwca 2011 r.,
- Urzędu Miasta Żagań w dniach 18 maja – 9 czerwca 2011 r.,
- Urzędu Gminy Przewóz w dniach 16 maja – 14 czerwca 2011 r.,
- Urzędu Gminy Trzebiel w dniach 16 maja – 16 czerwca 2011 r.,
- Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim w dniach 5 maja – 27 maja 2011 r.

Następnie w dniu 8 maja 2012 r. w Biuletynie Informacji Publicznej i w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu (na tablicy ogłoszeń) oraz w Gazecie Wyborczej o zasięgu wojewódzkim (wydanie dolnośląskie i lubuskie) ukazało się obwieszczenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 7 maja 2012 r. informujące o przystąpieniu do sporządzenia projektów planów zadań ochronnych m.in. dla obszaru Bory Dolnośląskie PLB020005 przez Biuro Urządzenia Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Brzegu. Obwieszczenie zostało również wysłane i wywieszane na tablicach ogłoszeń m.in.:

- Urzędu Gminy Bolesławiec w dniach 10 maja – 31 maja 2012 r.,
- Urzędu Gminy Gromadka w dniach 10 maja – 31 maja 2012 r.,
- Urzędu Miejskim w Nowogrodźcu w dniach 15 maja – 5 czerwca 2012 r.,
- Urzędu Gminy Osiecznica w dniach 11 maja – 5 czerwca 2012 r.,
- Urzędu Gminy Chojnów w dniach 11 maja – 1 czerwca 2012 r.,

- Urzędu Miasta i Gminy Przemków w dniach 10 maja – 1 czerwca 2012 r.,
- Urzędu Gminy Radwanice w dniach 10 maja – 11 czerwca 2012 r.,
- Urzędu Miasta i Gminy Pieńsk w dniach 14 maja – 6 czerwca 2012 r.,
- Urzędu Gminy i Miasta Węglińiec w dniach 11 maja – 1 czerwca 2012 r.,
- Urzędu Miejskiego w Małomicach w dniach 21 maja – 11 czerwca 2012 r.,
- Urzędu Gminy Niegosławice w dniach 11 maja – 4 czerwca 2012 r.,
- Urzędu Miasta i Gminy Szprotawa w dniach 14 maja – 5 czerwca 2012 r.,
- Urzędu Gminy Wymiarki w dniach 11 maja – 1 czerwca 2012 r.,
- Urzędu Miasta Żagań w dniach 15 maja – 5 czerwca 2012 r.,
- Urzędu Gminy Trzebiel w dniach 14 maja – 11 czerwca 2012 r.,
- Starostwa Powiatowego w Bolesławcu w dniach 11 maja – 8 czerwca 2012 r.,
- Starostwa Powiatowego w Legnicy w dniach 15 maja – 14 września 2012 r.,
- Starostwa Powiatowego w Polkowicach w dniach 11 maja – 6 czerwca 2012 r.,
- Starostwa Powiatowego w Zgorzelsku w dniach 14 maja – 5 czerwca 2012 r.,
- Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim w dniach 14 maja – 4 czerwca 2012 r.

W procesie prac nad planem zadań ochronnych dla Obszaru zorganizowano dziesięć spotkań Zespołu Lokalnej Współpracy, w tym dwa spotkania z przedstawicielami nadleśnictw, na które zaproszono osoby i podmioty prowadzące działalność gospodarczą w obrębie terenów kluczowych dla gatunków ptaków, przedstawiciele samorządów, grupę ekspertów oraz inne zainteresowane strony. Podczas spotkań omówiono zasady pracy nad projektem planu zadań ochronnych, funkcję Zespołu Lokalnej Współpracy, przedstawiono także obecny stan wiedzy o Obszarze i jego przedmiotach ochrony. Poza tym omawiano zapisy dokumentów planistycznych oraz omówiono rzeczywiste i potencjalne zagrożenia, jakie zidentyfikowano w obszarze. Uzgodniono także cele ochrony, ustalono działania ochronne oraz określono zasady monitoringu działań ochronnych i przedmiotów ochrony. Zorganizowane zostały także trzy wizje terenowe, podczas których przedstawiono przykłady siedlisk gatunków, stanowiących przedmioty ochrony obszaru i wskazano przykładowe zagrożenia.

Obwieszczeniem z dnia 11 marca 2014 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu zawiadomił o możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu poprzez zapoznanie się z projektem planu zadań ochronnych i możliwości składania uwag i wniosków. Informacja została podana do publicznej wiadomości zgodnie z art. 39 ust. 1 pkt. 1, 2, 3, 4 i 5 *ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 ze zm.) i w związku z art. 28 ust. 4 *ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody* (Dz. U. z 2013 r., poz. 627 ze zm.). Obwieszczenie zostało zamieszczone na stronie internetowej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu w dniach 17 marca – 7 kwietnia 2014 r., a także ukazało się drukiem w prasie lokalnej (dodatku dolnośląskim

i lubuskim Gazety Wyborczej) w dniu 17 marca 2014 r. Obwieszczenie było również wywieszane na tablicach ogłoszeń:

- Urzędu Gminy Bolesławiec w dniach 17 marca – 9 kwietnia 2014 r.,
- Urzędu Gminy Gromadka w dniach 17 marca – 7 kwietnia 2014 r.,
- Urzędu Miejskim w Nowogrodźcu w dniach 17 marca – 7 kwietnia 2014 r.,
- Urzędu Gminy Osiecznica w dniach 17 marca – 7 kwietnia 2014 r.,
- Urzędu Gminy Chojnów w dniach 17 marca – 11 kwietnia 2014 r.,
- Urzędu Miasta i Gminy Przemków w dniach 14 marca – 7 kwietnia 2014 r.,
- Urzędu Gminy Radwanice w dniach w dniach 17 marca – 7 kwietnia 2014 r.,
- Urzędu Miasta i Gminy Pieńsk w dniach 17 marca – 7 kwietnia 2014 r.,
- Urzędu Gminy i Miasta Węgliniec w dniach 17 marca – 7 kwietnia 2014 r.,
- Urzędu Miejskiego w Małomicach w dniach 17 marca – 7 kwietnia 2014 r.,
- Urzędu Gminy Niegosławice w dniach 17 marca – 7 kwietnia 2014 r.,
- Urzędu Miasta i Gminy Szprotawa w dniach 17 marca – 7 kwietnia 2014 r.,
- Urzędu Gminy Wymiarki w dniach 17 marca – 7 kwietnia 2014 r.,
- Urzędu Gminy Żagań w dniach 17 marca – 7 kwietnia 2014 r.,
- Urzędu Gminy Trzebiel w dniach 18 marca – 7 kwietnia 2014 r.,
- Starostwa Powiatowego w Bolesławcu w dniach 14 marca – 8 kwietnia 2014 r.,
- Starostwa Powiatowego w Legnicy w dniach 17 marca – 7 kwietnia 2014 r.,
- Starostwa Powiatowego w Polkowicach w dniach 17 marca – 7 kwietnia 2014 r.,
- Starostwa Powiatowego w Zgorzelsku w dniach 17 marca – 7 kwietnia 2014 r.,
- Starostwa Powiatowego w Żaganiu w dniach 17 marca – 7 kwietnia 2014 r.,
- Starostwa Powiatowego w Żarach w dniach 17 marca – 7 kwietnia 2014 r.,

Osoby zainteresowane projektem miały 21 dni na składanie uwag i wniosków.

W ramach udziału społeczeństwa projekt zarządzenia został przesłany do zaopiniowania do Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska (GDOŚ) i Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych we Wrocławiu.

Wszystkie techniczne uwagi GDOŚ zostały uwzględnione.

W trakcie konsultacji społecznych projektu planu zadań ochronnych wpłynęły uwagi od następujących instytucji i organizacji:

- Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska
- Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych we Wrocławiu
- Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim
- Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad - Oddziału w Zielonej Górze
- Śląskiego Towarzystwa Ornitologicznego.

Uwagi zgłoszone przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska do projektu zarządzenia rozpatrzono następująco:

1. Uwzględniono uwagę dotyczącą uzupełnienia opisów zagrożeń dla takich gatunków jak: łabędź krzykliwy, kania czarna, kania ruda, bielik, kropiatka, żuraw, puchacz, sóweczka, włochatka, dzięcioł zielonosiwy – poprzez dodanie opisów o brzmieniu: **„W trakcie prac terenowych nad planem zadań ochronnych nie stwierdzono zagrożeń istniejących dla gatunku/ów”**.
2. Uwzględniono uwagę dotyczącą celów działań ochronnych dla gatunków: kania czarna, kania ruda – poprzez dodanie celu w brzmieniu **„Zachowanie obecnych miejsc gniazdowania i utrzymanie aktualnego stanu siedlisk gatunku”**.
3. Uwzględniono uwagę dotyczącą celów działań ochronnych dla gatunku bielik – poprzez zmianę celu działań ochronnych pn. „Utrzymanie właściwego stanu zachowania gatunku”, na zapis: **„Poprawa stanu siedlisk gatunku lub zachowanie siedlisk gatunku w niepogorszonym stanie (co najmniej U1)”**.

Uwagi zgłoszone przez Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych we Wrocławiu do projektu zarządzenia rozpatrzono następująco:

1. Nie uwzględniono uwagi dotyczącej załącznika nr 1 ponieważ zestawienie tabelaryczne jest poprawne. W tabeli - wbrew uwadze – nie zostały zamienione wartości danych X i Y.
2. Uwzględniono wniosek o zmianę opisu zagrożenia potencjalnego B02 dla gatunków: bocian czarny, kania czarna, kania ruda, puchacz - poprzez nadanie opisu zagrożenia brzmienia: **„Płoszenie ptaków w okresie lęgowym w wyniku realizowanych prac leśnych w miejscach niezinventaryzowanych (nieznanych) wcześniej stanowisk lęgowych”**.
3. Nie uwzględniono wniosku o zmianę opisu zagrożenia istniejącego K03.04 dla gatunku bocian czarny, ponieważ w trakcie plac nad planem nie stwierdzono przypadków drapieżnictwa ptaków szponiastych w stosunku do osobników bociana czarnego. Ponadto wskazane przez RDLP uzasadnienie do przedmiotowego wniosku odnosi się do głuszca, a nie do bociana czarnego.
4. Nie uwzględniono wniosku o doprecyzowanie zagrożeń potencjalnych dla gatunku łabędź krzykliwy poprzez dodanie zagrożenia określającego zmianę stosunków wodnych w wyniku zmian klimatycznych, ponieważ wskazane w zarządzeniu zagrożenie, zgodnie z opisem, dotyczy sytuacji powodującej osuszanie zasiedlonego miejsca. W uzasadnieniu do wnioskowanej zmiany wskazuje się natomiast również długotrwałe opady deszczu jako

czynnik powodujący zmianę stosunków wodnych, natomiast z punktu widzenia stanu siedlisk gatunku podniesienie poziomu wód jest działaniem wskazanym.

5. Uwzględniono wniosek o dodanie zagrożenia potencjalnego dla gatunku bielik, poprzez dodanie zagrożenia o kodzie **F01 akwakultura morska i słodkowodna i dodanie opisu zagrożenia: „Zaprzestanie prowadzenia gospodarki rybackiej na terenach żerowiskowych gatunku”**.
6. Nie uwzględniono wniosku o zmianę opisu zagrożenia I01 obce gatunki inwazyjne dla gatunku głuszec, ponieważ obecny opis zagrożenia zgodny jest z informacjami podawanymi w literaturze fachowej np.: Inwazyjne gatunki roślin ekosystemów mokradłowych Polski - Z. Dajdok, P. Pawlaczyk 2009.
7. Uwzględniono wniosek o zmianę opisu kodu zagrożenia K03.04 dla gatunku głuszec – poprzez nadanie opisowi brzmienia: **„Drapieżnictwo, głównie ze strony ssaków drapieżnych (lisa, jenota, kuny), jastrzębia gołębiarza i kruka.”**
8. Uwzględniono uwagę dotyczącą sformułowania zagrożenia K05 dla gatunku głuszec – poprzez uszczegółowienie zapisu zagrożenia według instrukcji PIK i zapisanie zagrożenia w następujący sposób: **„K05.01 zmniejszenie płodności/depresja genetyczna (inbredowa) u zwierząt.”**
9. Nie uwzględniono wniosku o przeniesienie zagrożenia istniejącego K02.01 dla gatunków: lelek i lerka do zagrożeń potencjalnych, ponieważ zagrożenie to zostało stwierdzone jako zagrożenie istniejące w trakcie prac nad pzo. Ponadto istnienie tego zagrożenia stwierdzono tylko na części siedlisk gatunków i zagrożenie to według Wykonawcy pzo nie będzie miało wpływu na ogólny właściwy (FV) stan zachowania gatunków w całym obszarze Natura 2000. Dlatego też nie jest konieczne przewidywanie działań ochronnych dla lelka i lerki, a zapisy planu zadań ochronnych odnoszących się do tych gatunków nie są sprzeczne
10. Nie uwzględniono wniosku o zmianę opisu zagrożenia potencjalnego J03.01 dla gatunków: sóweczka i włośchatka, ponieważ okresowe i lokalne zmniejszanie atrakcyjności siedliska dla ww. gatunków może związane być nie tylko z zagospodarowaniem rębny rębniami zupełnymi ale też rębniami złożonymi, a w szczególności rębniami z krótkimi okresami odnowienia i/lub częstym nawrotem cięć.
11. Uwzględniono częściowo wniosek o zmianę zapisu celu działań ochronnych dla gatunku głuszec i nadano mu brzmienie: **„Ograniczenie negatywnego wpływu jastrzębia gołębiarza i kruka oraz ograniczenie liczebności populacji lisa, jenota, kuny leśnej.”**
12. Nie uwzględniono wniosku o dodanie celu działań ochronnych dla gatunku puchacz w brzmieniu: „Uzupełnienie stanu wiedzy o gatunku w obszarze Natura 2000.”, ponieważ

stanowiska gatunku zostały w ramach prac nad planem zadań ochronnych zidentyfikowane w stopniu wystarczającym, nie wymagającym ponownej inwentaryzacji. Nadmienić jednak należy, iż w sezonie 2014 na zlecenie GDOŚ, na terenie OSO Bory Dolnośląskie przeprowadzona zostanie inwentaryzacja ptaków wymienionych w załączniku I Dyrektywy Ptasiej.

13. Nie uwzględniono wniosku o wykreślenie działania ochronnego „Zwiększenie liczby potencjalnych miejsc gniazdowania” dla bociana czarnego, ponieważ działanie to wynika z założonego celu działań ochronnych i bez znaczenia jest tu fakt, iż wskazane dla gatunku zagrożenie pn. „W miejscu występowania gatunku ubytek liczby drzew o odpowiednich wymiarach optymalnych do zakładania gniazd (powyżej 50 cm pierśnicy)” jest zagrożeniem potencjalnym a nie istniejącym. Przedmiotowe działanie ma na celu w efekcie długofalowym doprowadzić do poprawy warunków siedliskowych bociana czarnego.
14. Nie uwzględniono wniosku o zmianę zapisu działania ochronnego pn. „Ekspertyza stosunków wodnych na siedliskach głuszca.”, ponieważ ze względu na przewidywany szeroki zakres ekspertyzy, zawierający analizę obejmującą teren Nadleśnictw Ruszów, Pieńsk, Węgliniec, Bolesławiec, Świętoszów, Żagań i Wymiarki w granicach obszaru Natura 2000 w okresie obowiązywania pzo najprawdopodobniej nie będzie możliwe wykonanie jej zapisów.
15. Uwzględniono częściowo wniosek o zmianę zapisów dla działania ochronnego dla głuszca – poprzez nadanie działaniu brzmienia „**Ograniczenie liczebności populacji jenota, szopa pracza, lisa i kuny leśnej oraz ograniczenie negatywnego wpływu jastrzębia gołębiarza i kruka. Określenie i realizacja skutecznego programu ograniczania negatywnego wpływu na populację głuszca.**” oraz nadanie zapisowi w kolumnie „Podmiot odpowiedzialny za wykonanie” następującego brzmienia: „**Organy sprawujące nadzór nad obszarem Natura 2000 we współpracy z Polskim Związkiem Łowieckim i Nadleśnictwami Ruszów, Pieńsk, Węgliniec, Bolesławiec, Świętoszów, Żagań i Wymiarki**”. Nie uwzględniono w całości wniosku o zmianę zapisu zagrożenia ponieważ w ramach pzo monitoringiem objęte mogą być jedynie przedmioty ochrony Obszaru, a nie np. drapieżne ssaki.
16. Nie uwzględniono wniosku o wykreślenie działań ochronnych dla gatunku puchacz pn. „Ochrona drzew z gniazdami atrakcyjnymi dla gatunku” i „Dostosowanie terminów wykonania zabiegów gospodarczych do wymogów ochronnych gatunku”, ponieważ stanowiska gatunku zostały w ramach prac nad planem zadań ochronnych zidentyfikowane jako siedliska puchacza.

Należy przy tym podkreślić, że plan zadań ochronnych dla gatunków ptaków, poza nielicznymi wyjątkami, nie wskazuje miejsc ich gniazdowania. Stanowiska w nomenklaturze pzo wskazują tylko rejon występowania, który musi zostać określony z uwagi na konieczność określenia przestrzennego zagrożeń i przede wszystkim działań ochronnych.

W ramach prac nad planem zadań ochronnych stanowiska puchacza zidentyfikowane zostały w stopniu wystarczającym, nie wymagającym ponownej inwentaryzacji. Nadmienić jednak należy, iż w sezonie 2014 na zlecenie GDOŚ, na terenie OSO Bory Dolnośląskie przeprowadzona zostanie inwentaryzacja ptaków wymienionych w załączniku I Dyrektywy Ptasiej.

17. Nie uwzględniono wniosku o zmianę opisu działania ochronnego pn. „Zachowanie fragmentów starodrzewu na powierzchniach zrębowych.” dla gatunków: sóweczka i włośchatka, ponieważ okresowe i lokalne zmniejszanie atrakcyjności siedliska dla ww. gatunków może związane być nie tylko z zagospodarowaniem rębnych rębniami zupełnymi ale też rębniami złożonymi, a w szczególności rębniami z krótkimi okresami odnowienia i/lub częstym nawrotem cięć.

Ponadto bez znaczenia jest tu fakt, iż wskazane dla gatunków zagrożenie jest zagrożeniem potencjalnym a nie istniejącym. Przedmiotowe działanie ma na celu w efekcie długofalowym doprowadzić do poprawy warunków siedliskowych sóweczki i włośchatki.

Należy również zaznaczyć, iż korelacja pomiędzy występowaniem ptaków gniazdujących w dziuplach a wiekiem drzewostanów jest zjawiskiem znanym, udokumentowanym i potwierdzonym naukowo.

Uwagi zgłoszone przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim do projektu zarządzenia rozpatrzono następująco:

1. Uwzględniono wniosek o usunięcie zagrożenia potencjalnego dla gatunku żuraw pn. „Planowane uprawy wikliny na jednym z regularnych miejsc bytowania gatunku w gminie Iłowa”

Uwagi zgłoszone przez Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad - Oddziału w Zielonej Górze do projektu zarządzenia rozpatrzono następująco:

1. Uwzględniono częściowo wniosek dotyczący dodania działań ochronnych dla gatunku głuszc – poprzez dodanie działań ochronnych w brzmieniu: „Wykonanie nasadzeń jarzębu pospolitego *Sorbus scuparia*” i „Modernizacja ogrodzeń upraw leśnych” i wskazanie Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad we współpracy

z Nadleśnictwami Bolesławiec, Świątoszów, Żagań jako podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie. Nie uwzględniono w projekcie zarządzenia działania polegającego na wywieszeniu budek lęgowych dla włośchatki i sóweczki ponieważ działanie to już zostało zrealizowane.

Uwagi zgłoszone przez Śląskie Towarzystwo Ornitologiczne do projektu zarządzenia rozpatrzono następująco:

1. Uwzględniono uwagę dotyczącą kwestii wpływu na przedmioty ochrony Obszaru dużej populacji kruka występującej przy składowisku odpadów w Trzebieniu - poprzez uznanie kruka jako zagrożenie dla gatunku głuszc.
2. Uwzględniono częściowo uwagę dotyczącą wskazania działania ochronnego mającego na celu wyeliminowanie możliwość bytowania kruka przy składowisku odpadów w Trzebieniu – poprzez wskazanie działania ochronnego dla głuszca w brzmieniu: **„Ograniczenie liczebności populacji jenota, szopa pracza, lisa i kuny leśnej oraz ograniczenie negatywnego wpływu jastrzębia gołębiarza i kruka. Określenie i realizacja skutecznego programu ograniczania negatywnego wpływu na populację głuszca.”**. Nie wskazano działania mającego na celu zmianę technologii składowania odpadów, ponieważ nie było to przedmiotem dyskusji na spotkaniach Zespołu Lokalnej Współpracy.

Uwzględniono wniosek osoby prywatnej dotyczący dodatkowego zagrożenia dla gatunku głuszc – poprzez dodanie zagrożenia w brzmieniu: „Znakowanie siatek ogrodzeniowych upraw leśnych, tak aby zminimalizować ryzyko kolizji z nimi przemieszczających się ptaków”.

Projekt zarządzenia został na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. Nr 31, poz. 206 ze zm.), uzgodniony przez Wojewodę Dolnośląskiego w dniu 28 kwietnia 2014 r. i przez Wojewodę Lubuskiego w dniu 30 kwietnia 2014 r.